

22.10

PIĄTEK, 19.00, WROCŁAW, NFM, SALA GŁÓWNA

Mistrz współczesności

Marzena Diakun – dyrygent
Magdalena Bojanowicz-Koziak – wiolonczela
Chór NFM
NFM Filharmonia Wrocławska

Program

Anton Bruckner (1824–1896)

Os justi WAB 30; *Ave Maria* WAB 6; *Locus iste* WAB 23; *Christus factus est* WAB 11;
Virga jesse floruit WAB 52

Paweł Szymański (*1954)

Simple Music for cello and orchestra

Franz Schubert (1797–1828)

IV Symfonia c-moll D. 417 „Tragiczna”

I. *Adagio molto* – *Allegro vivace*

II. *Andante*

III. *Menuet. Allegro vivace*

IV. *Allegro*



Dzieła prekursora romantyzmu oraz przedstawiciela późnego okresu tej epoki wybrzmiały w wykonaniu Chóru Narodowego Forum Muzyki i NFM Filharmonii Wrocławskiej. Twórczość pierwszego z nich, Franza Schuberta, choć początkowo kojarzyć się może z pieśniami, była znacznie bogatsza – kompozytor uprawiał niemalże wszystkie charakterystyczne dla tej epoki gatunki, w tym symfonie. Jedną z nich – *IV Symfonia c-moll D. 417 „Tragiczna”* – zwieńczy koncert pod batutą Marzeny Diakun. Wcześniej jednak artyści przybliżą kompozycje religijne Antona Brucknera, cieszące się nieco mniejszą popularnością od jego monumentalnych symfonii. Z kolei Magdalena Bojanowicz-Koziak wystąpi w roli solistki w utworze *Simple Music for cello and orchestra* jednego z najwybitniejszych żyjących polskich twórców muzyki współczesnej – Pawła Szymańskiego.

Anton Bruckner zapisał się na kartach historii jako wielki kompozytor symfoniczny późnego romantyzmu. Uchodzi za jednego z najważniejszych symfoników w dziejach. Podobnie jak Ludwig van Beethoven, skomponował dziewięć symfonii, jednak ostatniej z nich nie ukończył przed śmiercią w 1896 roku w Wiedniu. Warty podkreślenia jest jednak fakt, że oprócz wybitnych zasług dla późnoromantycznego nurtu muzyki poważnej Bruckner zapisał się w historii jako geniusz muzyki religijnej. Pierwsze tego typu kompozycje powstały na początku lat 40. XIX wieku – były to głównie msze i motety. Do najważniejszych dzieł z tego zakresu należą wysoko ceniona *Missa Solemnis*, *Te Deum* oraz *Requiem d-moll*. Brucknera śmiało określić można mianem kompozytora wszechstronnego – oprócz kreowania bogatych, symfonicznych brzmień, umiejętnie tworzył także z zastosowaniem obsady na chór *a capella*. Podczas koncertu wykonanych zostanie pięć tego typu kompozycji: *Os justi* WAB 30, *Ave Maria* WAB 6, *Locus iste* WAB 23, *Christus factus est* WAB 11 oraz *Virga jesse floruit* WAB 52. Są to motety, czyli utwory wokalne popularne w średniowieczu. Mogły być oparte zarówno na tekstach religijnych, jak i świeckich. Bruckner pozostawił ich po sobie około czterdziestu, z czego spora część przeznaczona jest właśnie na głosy bez towarzyszenia instrumentów. Wspomniane kompozycje charakteryzują się ascetyczną budową i surowością formy. Niemniej w połączeniu z obfitymi barwowo harmoniami tworzą niezwykle subtelne i uduchowione dzieła.

Paweł Szymański jest z kolei twórcą, który w swojej praktyce kompozytorskiej stara się osiągnąć jednorodność stylistyczną. Od momentu napisania pracy dyplomowej (*Partita II*, 1978) wieńczącej okres studiów u Włodzimierza Kotońskiego, jak podkreśla, obraca się w kręgu określonych idei muzycznych. Nieustannie poszukuje, czerpiąc zarówno z nowych, jak i dawnych form. Materiał dźwiękowy utworów Szymańskiego opiera się na przeszłości, artysta chętnie nawiązuje do muzycznej sztuki baroku. Dokonuje jednak przeobrażeń, zmieniając strukturę i dodając autorskie niuanse, co składa się na jego indywidualny styl kompozytorski.

„Współczesny artysta, w tym i kompozytor, znajduje się w okowach dwóch skrajności. Z jednej strony grozi mu bełkot, jeżeli całkowicie odrzuci tradycję, z drugiej zaś może popaść w banał, jeśli za bardzo się na nią zapatrzy. To jest paradoks uprawiania sztuki dzisiaj. Jakie jest z takiej sytuacji wyjście? Skoro nie można całkowicie uwolnić się od banału, to trzeba z tym banałem prowadzić pewną grę, traktować go jako tworzywo, pozwalające na zachowanie pewnych elementów konwencji, ale równocześnie za pomocą cudzysłowu, metafory, paradoksu osiągnąć do niego odpowiedni dystans” – podkreśla twórca. *Simple Music for cello and orchestra* należy do najnowszych dzieł kompozytora. Jego prawykonanie odbyło się we wrześniu bieżącego roku na XIII Międzynarodowym Festiwalu „Muzyka na Szczytach”.

Koncert dopełni *IV Symfonia c-moll* D. 417 „Tragiczna” Franza Schuberta skomponowana wiosną 1816 roku, gdy jej autor miał zaledwie dziewiętnaście lat. Przydomek został nadany przez samego kompozytora, jest jednak kwestią sporną co dokładnie mogło być tego powodem. Często więc zwraca się uwagę na minorową tonację. Dzieło zostało wykonane po raz pierwszy dopiero w Lipsku w 1849 roku, ponad dwadzieścia lat po śmierci jej twórcy. Powolne, dramatyczne wprowadzenie pierwszej części *Adagio molto* – *Allegro vivace* wyraźnie nosi znamiona przeszłości. Schubert w introdukcji nawiązuje do uwertury z oratorium *Die Schöpfung* Haydna, z kolei w *Allegro* – do *Kwartetu smyczkowego* op. 18 nr 4 Beethovena. Motoryczne brzmienia smyczków wzmagają poczucie pewnego niepokoju czy wręcz tragizmu. W drugiej części *Andante*, znacznie delikatniejszej w wyrazie, kompozytor odchodzi od gwałtownych kontrastów, koncentruje się na melodyjnym dialogowaniu pomiędzy grupami instrumentów. Prowadzący stopniowo do finału *Menuet* wyraźnie przetwarza temat zasadniczy, wzbogacając go o liczne chromatyizmy. Wieńczące symfonię *Allegro* jest swoistą klamrą kompozycyjną dla całego dzieła – powracają spotęgowane echa dramatyizmu, ścierające się z wdzięcznymi, optymistycznymi brzmieniami, zakończone dumnym akordem C-dur.

Marcelina Werner-Śliwowska

Zamówienie utworu Simple Music for cello and orchestra Pawła Szymańskiego dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Zamówienia kompozytorskie”, realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca.



Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

